

ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

ΕΣΘΑΝΘΗΝ μεγάλην ἀνακούφισιν, ὅταν ἀνέγνωσα προχθές ἀνακοινωθὲν τῆς Γενικῆς Ἐφορίας τῶν ἀρχαιοτήτων, τὸ ὁποῖον ἔλεγε περίπου τὰ ἑξῆς, ὅχι ἐννοεῖται μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις :

“Ὅτι τὰ πλεῖστα μαρμάρινα ἀγάλματα τὰ εὑρεθέντα εἰς τοὺς βυθοὺς τῶν Ἀντικυθήρων ἔχουν τοσοῦτον διαβρωθῇ, τὰ ὅστρακα δὲ καὶ τὰ παντὸς εἶδους μαλάκια τῶν βυθῶν καὶ τὰ ζωόφυτα εἶνε τόσο ἀναποσπάστως συνδεδεμένα μετὰ τῆς μορφῆς καὶ τῶν ἐκπάγλων σωμάτων αὐτῶν, ὥστε ὁ ἀποχωρισμὸς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μαρμαρίου, ὅσον ἐννοεῖται δὲν κατέφαγεν ἡ θάλασσα, ἀποβαίνει ἀδύνατος. Οὕτω αἱ τερατωδῶς παραμορφωθεῖσαι αὐταὶ καλλιτεχνικαὶ ὑπάρξεις, ὅπως παραμορφοῦνται θεσπεσία καλλονὴ προσβαλλομένη ὑπὸ τῆς εὐφλογίας, θὰ περισυναχθοῦν εἰς ἰδιαίτεραν αἰθουσάν καὶ θὰ μείνουν ἐκεῖ ἄγνωστοι καὶ ἀνώνυμοι.

Τὰ ἐκαλοτύχισα διὰ τοῦτο τὰ μαρμάρινα ταῦτα ἀγάλματα, τὰ ὅποια τοιουτρόπως κατορθώνουν νὰ διατηρήσουν τὸ ἰνχόνι το αὐτῶν ἀσφαλέστερον ἀπὸ τὸν δυστυχῆ συνναυαγὸν αὐτῶν, τὸν χαλκοῦν Ἐφηβον τῶν Ἀντικυθήρων, ὁ ὁποῖος χωρὶς ἀκόμη νὰ κατορθωθῇ νὰ ἀνακτήσῃ τὸ ἀληθὲς ὄνομά του ἐφίλοδωρήθη μὲ τσαῦτα ὀνόματα ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων καὶ τῶν ἐρασιτεχνῶν τῆς ἀρχαιολογίας, ὅσα καὶ Καστιλιανὸς ἢ Ἀραγώνις μεγιστὰν ἤθελε φθονήσῃ.

Παρ’ ὅλα δὲ ταῦτα, ὁ ἀτυχὲς μίαν μόνην πληροφορίαν ἤδυνήθη νὰ δώσῃ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ εἰς ἀρχαιολόγους καὶ εἰς μὴ τοιούτους. “Ὅτι εἶνε Ἐφηβος, καὶ δὴ ὠραίος Ἐφηβος, διότι φαίνεται ὅτι ἡ ἡλικία καὶ ἡ καλλονὴ διαγινώσκονται εὐκολώτερον ἀπὸ τὸ ὀνοματεπώνυμον.

Καὶ πόσα ὀνόματα δὲν ἔλαβεν ὁ ἀτυχὲς !

Ἡ πρώτη πράξις βαπτίσεως αὐτοῦ φέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἐρμού. Αὐτὸ τοῦλάχιστον ἠθέλησε νὰ τοῦ δώσῃ ὁ ἀνάδοχός του, δὲν εὑρέθη δὲ οὐδεὶς ἀντιτείνων, καθ’ ὅσον ἔλειπον δυστυχῶς καὶ οἱ γονεῖς του, οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι εἶχον δικαίωμα νὰ φέρουν εὐλόγους

ἀντιρρήσεις. Κατόπιν ὠνομάσθη «Λόγιος Ἑρμῆς», παρακαλοῦνται δὲ θερμῶς οἱ ἀναγνώσται νὰ μὴ τὸν συγχύσουν μὲ τὸ ὁμώνυμον περιοδικὸν τὸ ὁποῖον ἐξεδίδετο ἐλληνιστὶ ἐν Βιέννῃ πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως.

Φαίνεται ὅτι τὸν τίτλον τοῦτον τοῦ λογίου τοῦ τὸν ἐξησφάλισε προσωρινῶς, ἐπὶ τινὰς δηλαδὴ ἡμέρας, ἡ ὡραία αὐτοῦ χεῖρ, προτεταμένη εἰς σεμνὴν καὶ ἤρεμον στάσιν ῥήτορος.

Ἄλλ' ἡ χεῖρ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου κατασκευῆς νέων ὀνομάτων εἰς βάρος τοῦ ἀτυχοῦς ἰδιοκτῆτου τῆς. Διότι δεύτερος ἀνάδοχος τὸν ἐδάπτισε Πάριδα, καθ' ὅσον, κατ' αὐτόν, ἡ χεῖρ αὕτη δὲν ἐχρησίμευε πρὸς σχηματισμὸν ῥητορικῶν σχημάτων, ἀλλ' ἐκράτει τὸ μῆλον τῆς Ἑριδός, τὸ ὁποῖον βεβχίως ἐξέφυγε τῶν χειρῶν του, ὁμοῦ μὲ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἀποσκευάς, κατὰ τὴν φυσικωτάτην ἄλλως τε ταραχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν περιπετειῶν του ναυαγίου.

Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ὁ Ἑφθῶς οὗτος θὰ ἐπρωτίμα νὰ κοπῇ τὸ χέρι του καὶ νὰ εὐρεθῇ χωριστά, ὅπως εὐρέθησαν καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἄλλαι χεῖρες ἀγνώστων ἰδιοκτητῶν. Ἴσως τότε θὰ ἐλάμβανον τέλος τὰ μαρτύριά του, διότι ἡ αὕτη χεῖρ, κατ' ἄλλην ἐκδοσιν, οὔτε εἰς ῥητορικὰ σχήματα ἡσχολεῖτο, οὔτε μῆλον ἐκράτει, ἀλλ' ἔσφιγγεν ἰσχυρῶς τὴν ἐξ ὄψεων κόμην τῆς τρομερᾶς κεφαλῆς τῆς Μεδοῦσης, ἡ ὁποία ἀπωλέσθη ἐπίσης κατὰ τὸ ναυάγιον· ἐννοεῖται δὲ οἶκθην ἐκ τούτου, ὅτι τὸ τρίτον ὄνομα τοῦ Ἑφθῶου τούτου ἦτο τὸ τοῦ Περσέως.

Παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω ὅτι τελευταῖον ἐὰν δὲν ἐδόθη εἰς τὸν ἀτοχῇ τοῦτον καὶ ἄλλο πρόσθετον ὄνομα, τῷ ἀπενεμήθη ὁμοῦς ἄλλη ιδιότης, ἡ ιδιότης ἀθλητοῦ ἀποξυομένου διὰ τῆς αὐτῆς πίντοτε χεῖρός.

* *

"Ολαὶ αὐταὶ αἱ συζητήσεις διεξήγοντο, ἐνῷ ἐξηκολούθουν ἔτι εἰς τὰ Ἀντικύθηρα ἐπιστατούσης τῆς Μυκάλῃς αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνελκύσεως ὑπὸ τοῦ ἐκ Σύμης σπογγαλιευτικοῦ σκάφους. Συνώδευον τότε τὸν ὑπουργὸν τῆς Παιδείας κ. Στάην, παριστάμενος εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας χάριν ὑπηρεσιῶν ἀσχέτων πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν.

Θέλων ἐν τούτοις νὰ παράσχω κατὰ τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις, καίτοι ἄνευ ὑποχρεώσεως, τὴν συνδρομὴν μου εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, ἀπετεινόμενη μετὰ φορτικότητος πρὸς τὸν νοσημονέστερον τῶν δυτῶν καὶ ἐπανειλημμένως ἀπηύθυνα πρὸς αὐτόν τὴν ἐξῆς παρακλητικὴν ἐπὶφθόν :

«— Καὺμένε Κῶτσο, βάλε ὅλα σου τὰ δυνατά, γιὰ νὰ εὕρης ἂν μπορέσης κανένα μῆλον, κανένα ξυστρί ἢ κανένα ἄγριο μοῦτρο ὅπου ἔχει, ἀντὶς γιὰ μαλλιά, φεΐδια». Ἄλλ' οὗτος ἐπίσης στερεοτύπως μοι ἀπῆντα, ὅτι τοιαῦτα πράγματα δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ κάτω. Ἐπεκαλεῖτο μάλιστα τὴν μαρτυρίαν καὶ τῶν λοιπῶν δυτῶν.

Οὗτοι εἶνε οἱ λόγοι, διὰ τοὺς ὁποῖους καλοτυχίζω τὰ ἀγάλματα, τῶν ὁποίων πυκνὰ στρώματα μαλακοστράκων κατώρθωσαν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀνωθυμίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ σώσουν ἀπὸ πᾶσαν ἀπόπειραν πλαστοπροσωπίας.

Τὴν αὐτὴν τύχην ὅμως δὲν εἶχε καὶ ἓν πελώριον μαρμαρίνον ἄγαλμα μεγέθους ὑπερφυσικοῦ ἂν καὶ ἀνειλχύσθη ἀκέφαλον καὶ ἄπουν.

Τοῦτο εἶχον τολμήσῃ νὰ βαπτίσω ἐγώ, ἐνῶ ἀνεσύρετο διὰ τῶν ἰσχυρῶν βαρούλκων τῆς «Μυκάλης», μίαν ὀργυιὰν πρὶν ἐξέλθῃ τῶν ὑδάτων, πρὶν δηλαδὴ ξεπεράσῃ, ὡς λέγουν οἱ ἄλλοι. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο τὸ ἐπρόδωσεν ὁ ὄγκος του καὶ ἡ ἀπόλυτος ὁμοιότης πρὸς τὸν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως ὑπερφυσικόν Ἡρακλέα, τὸν φέροντα κάτωθι τὴν σημείωσιν «Γλύκων Ἀθηναῖος ἐποίησιν».

Κατὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔδωσα, οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἔφερεν οὐδεμίαν ἀντίρρησην· ἔμεινε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε «Ἡρακλῆς ἀναπαυόμενος». Ἴσως συνετέλεσεν εἰς τοῦτο τὸ τεράστιον αὐτοῦ ῥόπαλον, διὰ τοῦ ὁποίου δίδει εἰς πάντας νὰ ἐννοήσουν ὅτι δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ ἐπιτρέψῃ ἀποπείρας πλαστοπροσωπίας εἰς βάρος του.

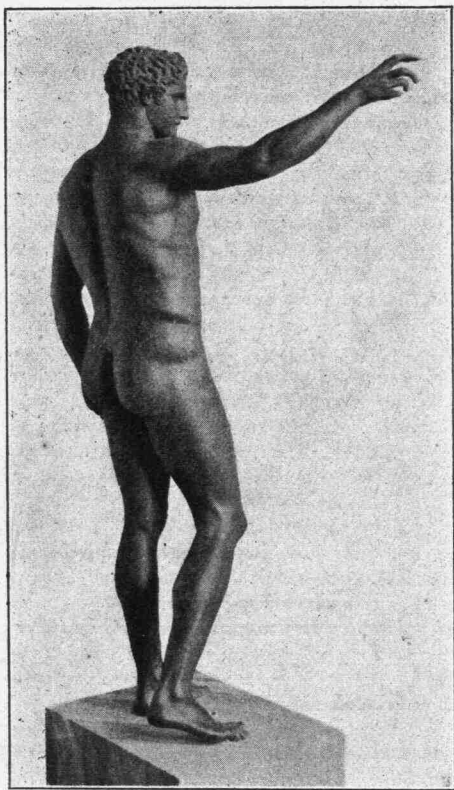
* *

Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ μείνῃ ἄλυτον τὸ ζήτημα τίνες ἦσαν δυστυχέστεροι· οἱ ναυαγοὶ τῶν Κυθήρων ἢ οἱ ἀρχαιολόγοι. Διότι ἂν θελήσῃ τις νὰ παρακολουθήσῃ ὅλας τὰς γνώμας, αἵτινες ἐξηγέθησαν μετ' αὐθαδείας μὴ ἐπιτρεπούσης οὐδεμίαν ἀντίρρησην, θὰ φθονήσῃ τὴν τύχην τῶν ναυαγῶν, οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται τοῦλάχιστον ὅτι κατῆλθον εἰς τοὺς βυθοὺς με ἀκεραίας τὰς φρένας των.

Κατὰ τινὰς τὸ πλοῖον τοῦτο ἐναυάγησε κατὰ τὸν τελευταῖον π. Χ. αἰῶνα ἀποκομίζον τοὺς ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς τοῦ Σύλλα, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἰδιάζουσας ἀδυναμίαν νὰ καταρτίξῃ ἀρχαιολογικὰς συλλογὰς δι' ἀρπαγῆς.

Κατ' ἄλλην γνώμην τὰ ἀγάλματα ταῦτα ἐταξείδουν διὰ λογαριασμὸν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου· βεβαιούται μάλιστα ὅτι καὶ ἡ φορτωτικὴ εἶχεν ἐκδοθῇ εἰς διαταγὴν του. Ἐγράφη, εὐτυχῶς ἀνωνόμως, καὶ ἡ ἐξῆς γνώμη. Ὅτι πιθανὸν τὰ ἀγάλματα ταῦτα νὰ ἀνήκουν εἰς τοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὁποῖους κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήξαντος αἰῶνος ἐσύλησεν ὁ Ἐλγῖνος. Οὕτω αἱ διά-

φοροι αὐτοῦ ὑποθέσεις, μεταξύ τῶν ὁποίων παραλείπω πολλάς, προσδιορίζουν, μὲ μεγίστην ἀκρίθειαν τὸν χρόνον τοῦ ναυαγίου,

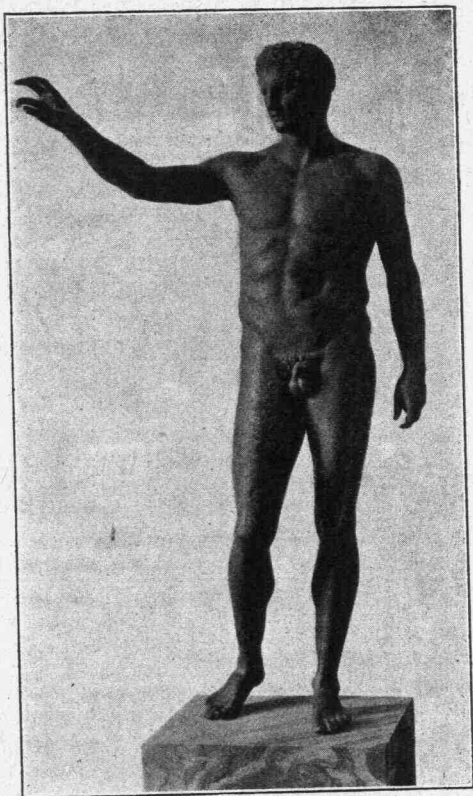

Ο ΕΦΗΒΟΣ ΤΩΝ

ἀφοῦ ἡ διαφωνία των περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς καταστροφῆς δὲν ἀφορᾷ περίοδον μεγαλειτέραν τῶν 18 αἰώνων.

Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς προελεύσεως καὶ τῆς κατ-

ευθύνσεως τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου, ζηλευτὴ ὁμοφωνία ἐξεδη-
λώθη μετὰ τῶν ἀρχαιολόγων.

ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ*

* ΣΗΜ. Τὰ clichés τῶν δύο εἰκόνων ἐλήφθησαν ἐκ καλλιτεχνικω-
τάτων φωτοτυπιῶν τοῦ πεφημισμένου φωτογραφείου Ρωμαῖδῶν, παρ' οὗ
δύναται πᾶς Ἕλλην νὰ τὰς ἀποκτήσῃ.

Κατ' ἄλλους εἶχεν ἐκκινήσῃ ἐκ Πειραιῶς κατευθυνόμενον εἰς Ρώμην· κατ' ἄλλους ἐξ Ἄργους καὶ διηυθύνετο εἰς Ἀθήνας· κατ' ἄλλους ἐκ Μήλου εἰς Ρώμην. Ὑπῆρξαν καὶ γνώμαι, καθ' ἃς ὁ ἀπόπλους ἐγίνετο ἐκ Ρόδου, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ Κορίνθου, ἐξ Αἰγίνης. Πολὺ δὲ συζητεῖται νεωτέρα γνώμη, καθ' ἣν ἐλόκληρον τὸ καλλιτεχνικὸν φορτίον ἐφορτώθη εἰς Ἄργος κατευθυνόμενον εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ λογαριασμὸν τοῦ Μεγάλου καὶ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅπως ἀνέφερον ἀνωτέρω, ὅστις εἶχεν ἀποφασίσῃ δι' αὐτῶν νὰ κοσμήσῃ τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ τελευταία αὕτη γνώμη ἐξηρέθισε πολὺ τὸν κυβερνήτην τοῦ σπογγαλιευτικοῦ πλοίου, τοῦ ἐργαζομένου διὰ τὴν ἀνέλκυσιν, εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ τὰς ἐσπερινὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως ἀνεγίνωσκα εἰς τὸ μικρὸν χωρίον τῶν Ἀντικυθήρων τὰς ἐξ Ἀθηνῶν ἐφημερίδας, — ἀλλ' αὐτὸς μοῦ εἶπεν ἐν ὀργῇ :

— Ἀποδίδουν ναυταπάτην εἰς τὸν ἀτυχῇ παλαιόν μου συνάδελφον, διότι μόνον ἐὰν εἶχε ἀμετάθετον ἀπόφασιν νὰ τὸ ὀίξῃ ἔξω, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εὑρεθῇ εἰς τὰ Ἀντικύθηρα ἀναχωρῶν ἐξ Ἄργους διὰ Κωνσταντινούπολιν !

— Ἀλλά, ἀπήντησα εἰς αὐτόν, τὸ πρᾶγμα καπετὰν Κοντέ, δὲν εἶναι καὶ τόσον ἀπίθανον. Ἐπεζῆττει ὁ πλοίαρχος νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἀνοικτὰς θαλάσσας καὶ ἠθέλησεν ἐξ Ἄργους νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ μέσου τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Ἀφρικανικοῦ Πελάγους.

— Τότε ἐγώ, μοὶ ἀπήντησεν, ἤθελα τοῦ συστήσῃ ἄλλο δρομολόγιον, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον ἐκπλέον τοῦ Ἄργους θὰ ἠγκυροβόλοι πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δολμᾶ Μπακτσέ, χωρὶς νὰ διέλθῃ ἄλλο πέλαγος ἀπὸ τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ. Ἦρκει νὰ ἐκκινήσῃ ἀπὸ τὸ Ἄργος καὶ νὰ παραπλέῃ πάντοτε γιὰλὸ - γιὰλὸ τὴν Πελοπόννησον, τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἀλβανίαν, τὴν Ραγούζαν, τὸ στόμιον τοῦ Καττάρου, τὴν Βενετίαν, τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὸ Γιβραλτάρ, πάντοτε δὲ γιὰλὸ - γιὰλὸ τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν, τὴν Συρίαν, τὴν Μικρασίαν καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι οὗ ἀγκυροβολήσῃ πρὸ τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Κωνσταντίνου.

— Μὲ τὸ δρομολόγιόν σου, κύριε Κοντέ, τοῦ ἀπήντησα, μοῦ ὑπενθυμίζεις ἓνα ἥρωα τῶν φανταστικῶν ταξειδίων τοῦ Ἰουλίου Βερν «Κεραμπᾶν τὸν Πεισματάρην» (Kérampan le Têtu) ὁ ὁποῖος διὰ νὰ μὴ πληρώσῃ ἐν γρόσι διόδια, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸ Σκούταρι, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ πεζὸς ὅλον τὸν γύρον τοῦ Εὐεΐνου Πόντου.

— Τί θέλετε νὰ σᾶς ἀπαντήσω, μοῦ εἶπεν, ὅταν μοῦ καταστρώνετε τοιαῦτα ὁρομολόγια :

— Ἐνας λόγος περισσότερον, καπετάνιε, διὰ νὰ φροντίσουν οἱ δῦται σας νὰ εὑρουν τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα τοῦ πλοίου. Καμία φορτωτική, κανὲν κομμάτι ἀπὸ τὸ ἔγγραφον τῆς ἀσφαλείας, ποῖος ἤξεύρει ; ἤμπορεῖ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ἦτο ἡσφαλισμένον εἰς τὴν Ἑθνικὴν ἢ εἰς τὸν Ἀγγλικὸν Λόυδ.

* *

Θὰ μοι εἴπητε, ὅτι εἶναι πολὺ εὐκολον νὰ ἐπικρίνη τις τὰς γνώμας τῶν ἄλλων, ὅταν δὲν ἔχῃ γνώμην ἰδικήν του. Ἀλλὰ νομίζω, ὅτι ἐπροτάθησαν τόσα ὁρομολόγια τοῦ ἀτυχοῦς τούτου σκάφους, ὥστε δὲν θὰ προσέθετε κανεὶς τίποτε ἄλλο παρὰ σύγχυσιν, εἰὰν ἤθελε προσθέτως ὑποστηρίξῃ ὅτι τοῦτο εἶχεν ἐκπλεύσῃ ἐκ Καλαμῶν μὲ φορτίον σύκων ἢ ἀπὸ τὸ Κατάκωλον μὲ φορτίον σταφίδος καὶ ὅτι τὰ ἀγάλματα ταῦτα δὲν ἐχρησίμευον παρὰ ὡς ἔρμα εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου. Ἐχὼ μάλιστα ἐρριζωμένην πεποίθησιν ὅτι τὸ θαλάσσιον τοῦτο δυστύχημα ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους. Ἐδωσαν ὡς πρὸς τὴν πορείαν τόσον ἀντιθέτους διαταγὰς, ὥστε ἐγένοντο οἱ ἀποκλειστικοὶ αἵτιοι τῆς συγχύσεως τοῦ κυβερνήτου, ἧτις ἐπροκάλεσε τὸ ναυάγιον. Τῷ ὄντι, μὲ τόσον ἀντιθέτους διαταγὰς πορείας, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ παραφρονήσῃ καὶ ὁ νοῦς του καὶ ἡ πυξὶς του. Τὸ λέγουν ἄλλως τε καὶ οἱ Γάλλοι : contre — ordre desordre.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅπως δὴποτε ἔχω καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ χρόνου τοῦ ναυαγίου τούτου, περὶ τοῦ τόπου τῆς φορτώσεως τῶν ἀγαλμάτων, καὶ περὶ τοῦ λιμένος τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, γνώμην, ἣν θεωρῶ ἀσφαλεστέραν ὅλων τῶν λοιπῶν, διότι τὴν στηρίζω εἰς ἓν τεμάχιον χάρτου ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον μοι ἔδωσε κρύφα εἰς ἐκ τῶν δυτῶν, ἀποφασίζω νὰ τὴν ἐκθέσω, ἀφοῦ συμβουλευθῇ περὶ τούτου ἐμπίστους τινὰς φίλους, οἵτινες μὲ παρώρμησαν εἰς τοῦτο.

Συνέβησαν λοιπὸν τὰ τοῦ ναυαγίου τούτου ὡς ἐξῆς. Κατὰ τὴν 18ην ἐκατονταετηρίδα, μόλις πρὸ 180 ἐτῶν περίπου, τρομεροὶ Ἀλγερίνοι πειραταὶ ὑπὸ κυβερνήτην τὸν Ἀμπτούλ Μωχαμέτ Σιδ (τὸ ὄνομά του ἀναγινώσκεται εὐκρινῶς εἰς τὸ ὑπεξαίρεθὲν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἀνέφερον) παραπλέοντες τὸν Ἀργολικὸν κόλπον εἶχον συλλάβῃ τὴν ἀπόφασιν νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Δαμαλᾶ, περὶ τοῦ ὁποίου εἶχον πληροφορίας ὅτι ἐφυσοῦσε γιὰ καλὰ, ὅπως συνέβαινεν ἄλλοτε τοῦλάχιστον εἰς ταῦς πλείστους τῶν ἐπισκόπων.

Τὸ κατώρθωμα τοῦτο δὲν ἦτο δύσκολον διότι ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Δαμαλᾶ εἶχε μανίαν μὲ τὴν ἀλυσίαν, ἤλθεισε δὲ μὲ καθητήν ἐκτὸς τοῦ λιμένος, ζητῶν ἄγρην πλουσιωτέραν.

Φέρω ἄλλως πρὸς ἀπόδειξιν τούτου καὶ τὸ γνωστὸν δημῶδες :

*Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Δαμαλᾶ
μὲ δίχως γνῶσι καὶ μυαλῶ
τὰ μικρὰ δὲν ἤθελε,
τὰ μεγάλα γύρευε ...*

Οὕτω ἡ σύλληψις τοῦ ἐπισκόπου κατωρθώθη εὐχερέστατα συλληφθέντος ὑπὸ τῶν Ἀλγερίνων πειρατῶν, μετὰ τῆς ἀνεψιάς του, ἡ ὁποία ἠγάπα καὶ αὐτὴ πολὺ τὴν ἀλυσίαν.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Ἀλγερίνοι πειραταὶ ἐνόμισαν ὅτι ὁ πελώριος ὄγκος τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Δαμαλᾶ καὶ τὸ παρομαρτοῦν βάρος του, κατ' εὐθείαν ἀνάλογον τοῦ ὄγκου του, κατὰ τινὰ νόμον τῆς φυσικῆς, θὰ τοὺς ἀπήλλαττε τῆς φροντίδος νὰ προμηθευθοῦν ἔρμα διὰ τὸ πλοῖον. Ἀλλὰ τὸ σκάφος εἶχεν ἀστάθειαν. Ἴσως διότι ὁ ἐπίσκοπος ἐκάθητο ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, τὸ πλοῖον ἔκαμνε μπόντζι, ὡς λέγουσιν οἱ ναυτικοί. Ἐκτὸς τούτου τὰ ρεύματα τοὺς εἶχον παρασύρῃ πρὸς τὸ Ἄργος. Τότε λοιπὸν ἠναγκάσθησαν νὰ φορτώσουν ἀντὶ ἔρματος τοὺς ἀτυχεῖς ἐκ χαλκοῦ καὶ μαρμάρου θεοὺς, ἡμιθέους καὶ ἥρωας. Ἡ λαϊλαψὺ τοὺς κατέλαβε παρὰ τὰ Ἀντικύθηρα ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ Ἀλγέριον, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ εἶνε γνωστά.

Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἀνέλκυσις ἐκ τῶν βυθῶν μιᾶς στάμνης πλήρους μὲ κόκκους ἐλαιῶν, διότι τὰ γεγονότα ταῦτα συνέβησαν κατὰ τὴν τεσσαρακοστήν, ὁ δὲ ἐπίσκοπος τοῦ Δαμαλᾶ ἦτο ἄνθρωπος πολὺ θεοφοβούμενος. Ἐπίσης τοιοιτοτρόπως ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἀνεύρεσις τοῦ θαυμασίου χρυσοῦ ψελλίου, μὲ μικρὸν ἐρωτιδεᾶ ἀνηρτημένον ἐπ' αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς θὰ ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀνεψίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἥτις, ὅπως ὅλαί αἱ ἀφωσιωμέναι ἀνεψιαί, θὰ ἠθέλησε, φαίνεται, νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν του.

Νομίζω ὅτι ἡ γνώμη αὕτη εἶνε ἀναμφισβητήτου ὀρθότητος. Εἶνε ἀληθές, ὅτι δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὸ τεμάχιον τοῦ ἐγγράφου τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, διότι τοῦτο μετεβλήθη εἰς μίαν ἀπροσδιόριστον μάζαν, μόλις δὲ ἐγὼ προέλαβον νὰ τὸ ἀναγνώσω. Ἐπικαλοῦμαι ὅμως τὴν αὐθεντίαν τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος, γνωστοῦ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα.